

Sammendrag:

Reisevaner på fly 2009

Finanskrisen bidro til en nedgang i flytrafikken i 2009 på 5,4 prosent for utenlandstrafikken og 2,0 prosent for innenlandstrafikken i forhold til 2008. Dette kom etter flere år med sterk vekst, ikke minst i trafikken mellom Norge og utlandet. Det ble i 2009 foretatt 12,6 millioner enkeltreiser med fly innenlands og 14,7 millioner enkeltreiser mellom Norge og utlandet. Dette er på nivå med trafikken i 2007, da forrige reisevaneundersøkelse ble gjennomført. Trafikken har imidlertid endret seg de siste par årene med fortsatt vekst i fritidsmarkedet og nedgang i forretningsmarkedet. Andelen fritidsreiser er nå 48 prosent innenriks (44 prosent i 2007) og 65 prosent for utenlandstrafikken (59 prosent i 2007).

Innenlands er SAS fortsatt største operatør med 49 prosent av markedet, mens Norwegian har 35 prosent og Widerøe 14 prosent. Mens SAS opplevde en trafikknedgang på 20 prosent mellom 2007 og 2009, økte Norwegian passasjer-tallet med 41 prosent. Norwegian spiser seg stadig innpå SAS, og er nå jevnstore med SAS på de tre store relasjonene i Sør-Norge; Oslo-Bergen/Trondheim/Stavanger.

På utenlandsrutene er Norwegian i ferd med å passere SAS. Norwegian's markedsandel har økt fra 20 til 27 prosent de siste par årene, mens SAS har gått fra 34 til 30 prosent. Lavkostselskaper står nå for nesten 40 prosent av flytrafikken mellom Norge og utlandet mot 34 prosent i 2007.

Amsterdam har gått forbi Kastrup som den største transferlufthavnen i utlandet.

Om undersøkelsen

Reisevaneundersøkelsen på fly 2009 er den siste av en lang rekke undersøkelser som Avinor har gjennomført siden 1972. Formålet med undersøkelsene er å supplere den løpende passasjerstatistikken med data om flypassasjerene og deres reisevaner.

Reisevaneundersøkelsen 2009 omfatter all flyging mellom Norge og utlandet med unntak av trafikken fra Moss lufthavn Rygge, som ikke er med i undersøkelsen. På innland dekker undersøkelsen i prinsippet all trafikk (også Rygge) med unntak av flyvninger på regionalnettet. Datainnsamlingen foregikk i utvalgte uker gjennom hele året for å ta høyde for sesongvariasjoner. For reiser mellom Norge og utlandet ble det foretatt i alt 84 942 intervjuer på ni lufthavner som hadde internasjonal trafikk, charter inkludert. Innenlands ble det foretatt 55 035 intervjuer. Datamaterialet er blåst opp på enkeltstrekninger slik at det tilsvarer årstrafikken i 2009.

Reiseomfang og reisefrekvenser

Flyet sto for seks prosent av det totale persontrafikkarbeidet her i landet i 2009. For lengre reiser er flyet det viktigste transportmiddelet både innenlands og til og fra utlandet. Mer enn 60 prosent av alle reiser innenlands som er lengre enn 500 kilometer blir gjennomført med fly.

Nordmenn foretok i 2009 i gjennomsnitt 2,3 enkeltreiser med fly innenlands og 1,6 enkeltreiser mellom Norge og utlandet. Folk i Oslo reiser mest til utlandet (2,8 reiser), mens folk i Nord-Norge har flest reiser innenlands i løpet av året (6,6 reiser).

Kundegrunnlaget, definert som antall personer bosatt i Norge som har foretatt minst en flyreise i løpet av året, var i 2009 på 1,55 millioner for innenlandske flyreiser og 1,56 millioner for reiser til/fra utlandet. Dette er omtrent på samme nivå som i 2007, noe som betyr at det fortsatt bare er om lag hver tredje nordmann som reiser med fly innenlands/utenlands i løpet av et år.

Flytrafikken innenlands

De siste par årene har det blitt betydelig mer konkurranse på stamrutenettet. På rutene ut fra Oslo er det nå konkurranse mellom SAS og Norwegian på samtlige relasjoner med unntak av Kristiansund. På de fem relasjonene som har fått konkurranse siden 2007 har prisene falt betydelig, mens det har vært mindre endringer på de øvrige rutene.

Flytrafikken innenlands har blitt mer fritidspreget de siste par årene. 48 prosent av reisene i 2009 var relatert til private formål, opp fra 44 prosent i 2007. Målt i antall reiser har fritidstrafikken innenlands økt jevnt de siste 20 årene, mens forretningstrafikken er konjunkturavhengig med nedgang i reiseaktiviteten i perioder med lavkonjunkturer.

Åpningen av Rygge sivile lufthavn har økt konkurransen om passasjerene i Østlandsområdet. Rygge hadde i 2009 ruter innenlands med Norwegian til Stavanger, Bergen, Trondheim og Bodø/Tromsø. Rygges andel av trafikken er forholdsvis beskjedne, til sammen fem prosent. Rygge betjener først og fremst bosatte/besøkende til Østfold. Seks av ti reiser genereres eller attraheres her, mens i underkant av 30 prosent bor i eller skal til Oslo/Akershus.

Menn er fortsatt i flertall på norske innenriksflygninger, selv om kvinneandelen har steget. I 1982 var bare 25 prosent av flypassasjerene kvinner, i 2009 var denne andelen steget til 41 prosent. Aldersmessig er hovedtyngden av passasjerene jevnt fordelt over aldersgruppene 20-60 år, men det er verdt å merke seg at 12 prosent av dem som reiser med fly nå er over 60 år, mot bare seks prosent i 1992. I perioden 2003-2009 økte denne aldersgruppen antall flyreiser innenlands med mer enn 60 prosent.

Flytrafikken mellom Norge og utlandet

Også flytrafikken mellom Norge og utlandet blir mer fritidspreget. Mens det var en nedgang i forretningstrafikken mellom 2007 og 2009 på om lag 700 000 reiser, økte markedet for fritidsreiser med 800 000 slik at fritidsreisende nå utgjør 65 prosent av flytrafikken mellom Norge og utlandet. Tilsvarende andel i 2007 var 59 prosent. Nordmenn har relativt sett en høyere andel fritidsreiser enn utlendinger på besøk i Norge, henholdsvis 71 mot 56 prosent.

Oslo lufthavn (OSL) er den dominerende avreiselufthavnen med 67 prosent av utenlandstrafikken. OSL møter imidlertid betydelig konkurranse både fra geografisk nærliggende lufthavner (Sandefjord og Moss), og som følge av at rutetilbudet ved andre lufthavner utvides slik at man kan reise direkte til utlandet. I 2007 var OSLs andel av total utenlandstrafikk 72 prosent.

London, København og Stockholm er de tre største destinasjonene for utenlands-
trafikken. Til sammen er disse tre byene endelig destinasjon for hver fjerde utenlands-
reise fra Norge. Mens København og Stockholm hadde trafikknedgang mellom 2007 og
2009 økte trafikken til London med 11 prosent. Praha hadde også trafikkvekst, mens
Aberdeen har hatt størst trafikknedgang blant de store rutene de siste par årene som
følge av nedgang i forretningstrafikken.

30 prosent av passasjerene må foreta flybytte i utlandet for å nå sin endelige destinasjon, i 2005 var denne andelen 36 prosent. Amsterdam har passert Kastrup som viktigste transferlufthavn i utlandet. Anslagsvis hadde disse lufthavnene henholdsvis 900 000 og 860 000 transferpassasjerer fra Norge i 2009.

Flyet spiller en avgjørende rolle i å bringe turister til Norge. Andelen utenlandske turister som benytter fly på sin norgesreise var i 2009 på 32 prosent. Lavere priser og flere direkteruter er sentrale faktorer i denne utviklingen. Storbritannia er fremdeles det største markedet med 15 prosent av de besøkende. Dersom vi ser på veksten i innkommende flyturisme i perioden 2003-2009 er det imidlertid Tyskland og Polen som står for den største veksten.

Veksten i utenlandstrafikken mellom 2003 og 2009 var på 66 prosent. Aldersmessig er det blant de yngste (under 30 år) og eldste (over 60 år) at reiseaktiviteten har økt mest. Trafikkøkningen blant de yngste er klart tilbudsstimulert i den forstand at disse i større utstrekning benytter lavkostselskapene.

Flypassasjerene betalte gjennomgående noe mindre for utenlandsreisen i 2009 enn i 2007, dette gjelder både for dem som reiser i arbeid og i fritid.